

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
5 maiu st. v.
17 maiu st. n.

Une în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 18.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Momente istorice.

Cap II.

Evenimente din Ungaria care au avut, ca și cele din Viena, influență mare asupra spiritelor din Transilvania.

3. Rebeliune de studenți în Pesta. Unul împușcat. Hr. Sam. Josika mure după prânzul luat la c. Ștefan Széchenyi. Aceasta se împușcă. Ungurii inculpă pe guvern. Banerot și revoluțiune în ușa.

După catastrofele din 1859 ungerii șcioră să dea navelor măsuri nebune de natură religioasă, caracter național și politic. Îndată în 1860 se înscenară demonstrațiuni la mai multe locuri.

Mai întâiu la Pesta studenții conspirară, ca în 15 martie 1860 să mijlocască un Requiem (parastas) la mormintele celor împușcați seu spânzurați de cătră hr. Haynau și să le copere cu flori și cununi. Poliția mai eră încă tot cea militară seu marțială, care nu șciera să cruțe pe nimeni. Studenții nu se retrag; poliția le trimite o salvă și un glonț pētrunde pe un student anume Forinyák în șold, de unde nu i-l pot scōte și bietul fecior după suferințe fōrte grele de una lună, more. I se face o inmormēntare precum nu se mai vēduse în cei 12 ani dela 1848. În acelea zile se întēplase cā archiducele Albrecht, guvernatorul de atunci al Ungariei, eră în Viena. unde-i venise șcirea despre acea demonstrațiune, cū adaos cā la aceea participase și familiile de magnați, prin urmare cā și ele aruncaseră masca, mārțurisind prin acea participare, cā aristocrația înaltă conservativă din Ungaria după deșe ani aprobă tōte faptele revoluționarilor kossuthiani, prin urmare și detronarea și proscripțiunea familiei domnitōre enunțată prin manifestul lor din 14 aprilie 1849. Așā archiducele desgustat nicei nu s'a mai întors la funcțiunea de guvernator al Ungariei. Magnații li legaseră ochii cu frasele lor de lealitate.

Intre acestea și ministerul cel întregit din Viena comitea erori grōse una după alta. Intre altele li tresnise prin cap, ca să dea ordin poliției să calce locuința comitelui Ștefan Széchenyi, care precum se șcete, nebunise în septembrie 1848 și de atunci familia sa îl aședase în casa de sânetate dela Dōbling aprōpe de Viena, unde după cāțva ani își venise în simțiri șgă. cā începuse a urmări iarăș mersul evenimentelor politice, mai și scriera cāte ceva, iară într'o publicațiune germană intitulată «Blik» lovi greu în sistema și în miniștrii, iară mai ales în Al. Bach. În loc să-l considere ca reconvalescent, precum eră și să-l cruțe,

ei se iritară ca și cel smintit și în 3 martie, voinđ să alle la el cine șcete ce manuscrise, li scormoniră tōte scriinile din casă. Acea șcire străbătū iute în tōtă Ungaria, unde fu calificată nu ca nebunie ministerială, ci ca o reutate hostilă și criminală. Baronul Samuil Josika, cunoscut din istoria țēriei nōstre în calitate de cancelar al Transilvaniei și eminent bărbat de stat, eră unul din amicii intimi ai comitelui nefecricit și în anii morbului consolator nedespărțit. În 23 martie Josika prānđise la Széchenyi: în aceeaș și inse Josika muri. La moment se și dete în Ungaria parola, cā Josika ar fi murit inveninat. Prin cine? Prin Szécheni de sigur cā nu. Așā dară prin maiestria guvernului austriac? Josika inse a loat totdeuna fōrte bine vēdūt la curte, precum abia i s'a mai întēplat în acei ani la vreun alt magnat ardelean. Nu face nimic, în paroxisemele politice, precum eră și acel din 1860, se cred eră ce faime absurde. Remășițele pământēști au fost transportate dela Viena la Cluș, de acolo la comuna Micuș în comitatul Turdeei, spre a fi aședate în cripta familiară. Aici aceiași maghiari, cari în 1848/9 l'ar fi spintecat în bucăți, decă l'ar fi putut apucă, vōiră să-i facă o comandare (conduct) cu tōtă pompa, adecā demonstrațiune politică. Guvernul țēriei li impededă, prin urmare li inversună și mai tare.

Abia trecură douē sēptēmāni dela mōrtea lui Josika, cānd iată ne vine șcirea, cā comitele Ștefan Széchenyi s'a împușcat. Unde? Tot acolo în casa de sânetate la Dōbling. În o casă a nebunilor să se potă străcura revolvere, pulbere și plumb, fără șcirea și permisiunea directorului? Să fie cutezat cineva în Ungaria și Transilvania a se indoi în societățile ungurești, cā Josika nu a fost intoxicat și pe Széchenyi nu l'ar fi împușcat cineva din ordin mai înalt, îndată ar fi fost înțerat cu titlu de spion austriac. Széchenyi recădūt după mōrtea lui Josika în melancolia sa, fiindu-i permis a eși inalară, li eră prē ușor a șcumpēră și arme de foc: în tot cazul inse mijlocele cāștigate spre a șc lua viēta, sūnt și rămān un misteriu.

Solemnitatea inmormēntării lui Széchenyi a decurs chiar și în Viena cu concura de lume multă, în mânia poliției, care luase tōte mēsurile spre a impededă ori ce demonstrațiune.

În Pesta ēnuș primatatele cardinalul Scitovski servi pentru Széchenyi Requiem în 30 aprilie, cu pompă în tot respectul demonstrativ, la care au participat mai multe decē de mii locuitori nu numai din capitală, ci și din locuri depărtate.

Cele douē casuri de mōrte și agitațiunile pornite în urma lor au imbărbătat pe protestanți ca să

desvôlto opozițiune atât de inverșunată asupra paternei octroate pe capetele lor. încât în fine ministeriul din Viena, decât nu era orb de tot, trebuia să vedă, că țera este iarăș pe calea revoluțiunei. Protestanții erau oprii a se adună în sinode bisericicești ori când ar ală ei cu cale conform aședămintelor proprie, ci aveau să respecte sub grea pedepsă articlii statutelor octroate; ei inse au declarat că nu recunosc guvernului nici un drept de a se amestecă în nici un mod și sub nici un cuvânt în afacerile lor bisericicești și scolastice. La Dobrițin. la Miskolcz și la alte vre-o doue locuri poliția intrase cu soldați în localele sinodelor ca să le spargă; protestele inse au fost atât de amerințătore, încât comisarii n'au cutezat a se folosi de arme, ci au ramas în sală ca ascultători până la închiderea ședinței. Așă au știut protestanții să-și apere drepturile lor bisericicești în contra despotismului și anume în acea epocă în contra unui ministru, un fanatic sincer, ci mult mai reu decât așă larinu ingâmfat, caprițios, deșchiat. Se dicea pe atunci, că Urtea, că unui membru din familia domnitore s'au așa numita Camarilla ar fi induplecat pe ministru la multe mesuri asupritore și periculoase; atunci el și ôcreare altul ar fi fost dator să se retragă pur și simplu din ministeriu, decât să amărăscă milioane de locuitori acatolici. să-i împingă câtră rebeliune și spre debilitarea monarchiei.

De altmintrea chiar și popôrele curat catolice erau să o pată foarte reu, decât mai domniâ sistema sustinută de el și de colegii sei, căci ca să trecem acilea peste cunoscuta confiscare a unor drepturi foarte prețioase ale clerului de mir, lucrurile după concordat ajunseseră așă departe, că de es. în acelaș an 1860 s'a recunoscut scaunului Romei dreptul de a dispune singur asupra dotării episcopilor cu dominiu și cu aite venituri în aceșta monarchiâ, cu delăturarea dreptului exercitat până atunci dela 1122 adecă de 748 de ani prin suveranii țerilor; episcopii să nu pôtă contrage nici datorii fără permisunea papii, spre care scop s'au și formulat unele condițiuni. Seurt, era pur principiul, ca Papa Romei seu adecă scaunul patriarchia Romei, este proprietar al tuturor averilor bisericicești din totă lumea catolică. În septembrie 1860, când Papa Pius a contras al doilea împrumut de stat după bălăia dela Castelfidardo, eră paci să pună hipotecă averile bisericicești din Austria. Acum inse s'a deșteptat o resistență vigorosă între catolici, chiar în cleruri, încât nici ministrii n'au mai cutezat să facă pe voia scaunului Romei, ei inse au lăsat, ca și în 1856, să arunce contribuțiuni grele pe episcopi și pe mai ales pe mânăstiri. Astadatâ inse s'au opus chiar și călugării, mai ales priorii (egumenii) Benedictinilor n'au suferit pe comisarii veniți din Roma nici ca să facă inventar de averi în mânăstirile lor, ci le-au arătat ușa; câteva mânăstiri inse de alți călugări au fost decimate tare în averile lor.¹ Poporul catolic murmură, căci se duc atâtea milioane din țerile monarchiei austriace în Italia, unde și până atunci au eșit sume enorme nu numai pentru sustinerea domniei temporale a papii, ci și pentru alte scopuri mari familiare. Marele duce de Toscana și ducii suverani din Modena și Parma, inrudiți foarte de aprôpe cu casa împărătescă, precum eră și cea regală neapolitană, în urmarea reșoiului din 1859 au trebuit să eșă din țerile lor împreună cu puțină ôste ce avea, care acum eră sustinută de bugetul acestei monarchii, adecă din sudôrea popôrelor monarchiei. Decă din cauze, precum au fost acestea, popôrele din țerile

proprie austriace murmurau, cele din Ungaria propriă și mai vêtros maghiarii strigau cât le luă gura dicând, că nu vor să se facă tributari nici la papa Romei și nici la alți domnitori, între cari se atlaste până atunci Italia sfâșiată. Acelea scôteri de milioane din monarchiâ, pentru scopuri cu totul străine popôrelor ei, iritau spiritele cu atât mai vêtros, cu cât mai tare bătea la pôrtă baneroul de stat, căci reșoiul din 1859 costase 200 (doue sute) de milioane florini peste bugetul normal și deficitul se urcase la suma spăimântătoare de 280 milioane.

Gubernul central începuse a se convinge abia încă din martie, că față cu spiritul revoluționar trebuia să se decidă la una din doue, adecă s'eu să-l calce cu armele, s'eu să facă Ungariei câteva concesii esențiale, și el a ales astadatâ calea mai blândă. Patenta, care rămise de mörte pe protestanți, lu reatră și casată, br. Nic. Vay, Zsedéni (alias Planens Schmidt) și alți protestanți din cei mai de frunte, liberați din prinsori.

Cu patenta din 19 aprilie împăratul a denumit general guvernator al Ungariei, în locul archiducelui Albrecht, pe generalul Benedek, carele în urmarea bravurilor sale executate la Solferino asupra piemontesilor ajunsesa a fi idolul ungarilor, căci de și Benedek eră născut din părinți germani, fiu al unui medic dela Oedenburg (ung. Sopron). Ii plăcea inse a se făli la totă ocașiunea că și el este maghiar (En is magyar vagyok!), ceea ce corespundea pră bine la temperamentul maghiarilor ca să-i larmece, iară aceșta convenia acum și cabinetului din Viena, cu alte cuvinte, se prepară terenul pentru întôrcere din calea făcută în cei dece ani trecuți.

După sugrumarea revoluțiunii din 1848/49 Ungaria proprie fusese prelăcută în cinci departamente cu plan precegetat, ca mai mult nici să mai pôtă formă o țera întregă ca odinioră și să aibă numai un guvernator general subordonat regelui central din Viena. Afară de guvernamentul din Buda, se mai organizaseră alte patru în Pojon, în Casovia, în Oradea-mare și în Sopron (Oedenburg). Peste aceșta Banatul și Voivodina, adecă Românimea și Serbimea din comitatele inferiôre rupte de câtră Ungaria, și aveau guvernul lor separat cu reședința în Timișôra. Acum acelea patru departamente desființându-se, s'au reunit toté imediat sub guvernul din Buda. S'a preparat și calea pentru reincorporarea Banatului și a Voivodinei, care încă a urmat mai târziu. S'a promis și restaurarea municipiilor (comitatelor) vechi feudale, cu funcționarii aleși pe câte trei ani în locul celor denumiți din centru pe viete.

Acelea concesii judecate cu ochii absolutinismului se păreau a fi foarte mari; ele inse nici pe de parte n'au îndestulat nici chiar pe mulți aristocrați și cu atât mai puțin pe partidele antiaustriace și revoluționare, a căror parolă eră tot cea vechiă: ori smulgere totală de câtră Austria, ori sânge. Așă demonstrațiunile s'au continuat atât în lunile în care lucrase senatul imperial, cât și după aceea. Atata numai, că Benedek acum ca guvernator general știu să tracteze cu ungurii întoemai după temperamentul lor: el li lăsa să sbiere după pofa inimii, mai aruncă și cum am dice, frênele presei pe grumazii cailor, ca să alege. Odată inse tot a simiți și el necesitatea de a mai stringe frênele. Conspirații adecă dedeseră în țera parola, ca 20 august ziua regelui Stefan I. fondatorul statului, să fie serbat în totă țera, iară așă anume în Pesta să ia caracter demonstrativ, prin urmare să mERGă deputațiuni cât se pôte mai numeroase din toté părțile țerei. Intr'aceea în zilele din urmă ale lui Iulie serbătôrea fu anticipată în Pesta cu revolte pe strade. Atunci Benedek a dat o proclama-

¹ Vedi despre acestea fapte ministeriale și iesuitice în Rogge III Buch paginile 46—51 reproduce după publicațiunea preșoiului Reichel, și un Breve die 8 aprilie și decret minist. din 20 iun. 1860.

țiune, prin care opriă conductele cu faclă, ovațiunile, armarea cu baltage, cu măciuci ținute séu cu gamalia intrégă de fer séu și cu cărlige ș. a. Mulți ómeni din comitate au venit provéduti și cu arme de foc, iară proclamațiunea gubernatorului nu a fost respectată de loc. Atunci gubernatorul Benedek veni la idea genială, ca in acea și să comande atât absentarea ori cărei asistențe polițienești, cât și mai vértos a trupelor de linie dela acea solemnitate, ci decă poporul unguresc are mánărăimea de a vérsă sânge, să se incaere el între sine până se va sătura. Urmarea fu, că capii conspirațiilor înțelegând strata-gema generalului Benedek, s'au recules iute, și ca să nu cađă asupra lor tótă cumplita răspundere pentru capetele sparte, omorurile și jafurile câte s'ar fi întâmplat, au improvisat ei ênșii poliția lor dintre locuitori și studenți. Tot de frica unei rebeliuni sângeróse veniseră mai mulți și dintre magnați, cari formaseră in hotelul l'Europe un consiliu in permanență pe cât timp a ținut demonstrațiunea. Serviciul dđeesc l'a oficiat iarăș primatela cu tótă pompa rituală. Ómenii cu stări cu averi cari aveau ce perde, erau cu atât mai ingrigiați, cu cât străbătuse și șcirea despre arestările unor emigranți și conspirați, cari au cercat să reintre in țeră cu paspórtel false. Tot pe timpul acelor agitațiuni venise și informațiunea despre cunoscuta confiscare a unui transport de pușci la Galați, destinate a se inaintă in Transilvania la Secui.

George Barițiu.

Mane, tekel, fares.

Melul nopții învélit-a Babilonul, — prada urii,
Loc de desfétări obșcene și de păgânești injurii. —
Marii sbicuiți de vremuri dorm sub clasice măriri.
Ce se plimbă in tăcere peste surele zidiri,
Nici un vuet nu s'aude prin cetatea păgănită,
Numai vântul povesteșce c'o ruină muceđită
Și cu valurile blânde din măreșul Euphrat,
Ce 'n adâncul lui atâtea vechi măriri a ingropat.

Mieđul nopții eră 'n prēmă, când in salele pompóse,
Ce 'notau in mări de rađe de lumini misterióse,
Baltazar, superbul rege, duch pervers și indrăcít,
Dă porunci să se începă ora de benchetuit.
El s'aședă 'n fruntea mesii; cu priviri sêlbătăcite
Chiemă-și óspeții, iar slugii tórnă vinuri aromite.
Baltazar cu îngâmfare de pe purpură și puf,
Printr'un răcnet, chiamă pajul să-l ferescă de zădul.
Béu cu toții, Veselia curge ca un riu de munte,
Se deslégă limba, și-apoi chiete și vorbe crunte...
Des ciocnescu-se pahare cu vin roșu, spumegat,
Și nimic nu mai remâne, ce să fie ne'njurat.
Creșce sgomotul prin sale și cu el turbarea creșce,
Domnul își sărută sluga, sluga, domnului ochesce;
Nu mai e deosebire între om și dobitoc,
Le sucise vinul mintea, vinul, ce secă pe loc.
Baltazar de pe-a lui sofă, cu obrații roși ca jarul,
Chiuít cu ei alături, injură golind paharul,
Ochii lui eșiți cât pumnul in roșafă inotau,
Iar prin mintea-i turburată negre gânduri se 'nyértiau.
Zimbet plin de sumeție de pe buza lui resare,
Când pe capu-i se aședă scule sfinte din altare,
Ce din templul lui Jehova slugii sei le-au jăfuit,
Aducându-le 'n palatul craiului mult sumețit.
Baltazar apucă 'n mână un pahar sfințit, de aur,
Și c'un răcnet de mână, răcnet de selbatec taur,
Porunceșce să se tórne vin, să bé dinv asul sfânt,
Și sculându-se cu fală, își ia rëndul la cuvânt.

El inchină 'n sânetatea óspeților, ce-l ascultă
Rázimați cu barba 'n mész. După aiurare multă,
Ingâmfat și cu turbare el paharul a golít
Și isbindu-l in pärete, astiel vorba a sfêrșit :
„Jehova ! De ai putere, ia paharul și-l isbeșce
„Drept in fruntea mea crăiescă. Dar tu n'ai. Amar min-
teșce

„La altar spurcatu-ți preot, când te chiamă Dumneđu,
„Căci in Babel eu sânt rege, Dumneđu încă sânt eu !“
Apoi șede și din față schinteeză-i sumeția,
Dinții lui scrișnesc sêlbatic, ochii lui vérsă mânia,
Iar bachanții toți se scólă și din gură spumegând,
I se 'nchină pe 'ntrecute, pe Jehova injurând.

Un minut și 'n sala de-aur tóte sânt posomorite,
Ca o ghiață spaima trece peste óse amorțite,
Risul e sleit pe buze, răcnetele stau in gât,
Vorbăreții 'n nemișcare lângă mese-au amorțit.
Baltazar rotindu-și ochii crunt se uită prin sprincene,
Pironindu-i iar in mész, ingrozit mișcă din gene,
Căci o mână el véquse pe päreții albi scriind
Cu caractere de aur : trei cuvinte. Gălbîind
De o spaimă ne'ntelésză, tremurau a lui picioare,
Sângele-i sleiá in vine, fața lui päreca că móre,
Pe când óspeții și slugii stau uimiți -- și întrebător
Se priviau unii pe alții, se mustrau incetișor.
Greu abiá, ridică-ș mână Baltazar și le arată
Pe päretele de-alături scris de-o mână, depártatá,
Trei cuvinte. Le cetiră cu uimire și făcut,
Se chiamară 'ndată magi, dar nimic n'au priceput.
Iute svonul se lățise prin cetatea păgănescă,
Babelul intreg venise, dar nu-i chip să télcuésză,
Ce 'nsemnéză : »mane, tekel, fares«, ce s'au prefăcut
In vápăi fășăitóre — și-apoi lin au dispărut,

Prăvălite-s multe vécuri peste Babel, — prada urii,
Loc de desfétări obșcene și de păgânești injurii. —
Marii sbicuiți de vremuri dorm sub clasice măriri.
Ce se plimbă in tăcere peste surele zidiri. —
Pe de-asupra de ruine din cetatea păgănită
Frémăt jalnic povesteșce pictrii de furtuni cernită
Și la valurile blânde din măreșul Euphrat :
„Că de slugile lui ênséși Baltazar fu sugrumat.“

Seghedin, aprilie 1891.

Traian H. Pop.

O despărțenie.

(Novelă.)

Seră tómnă.

O nópte furtuóasă și negră acoperiá Bucureșciul. Vântul urlă pe stradele pustii, iar plóia răpăiá, spêlând pavagiul stradelor care strălucia ca o oglindă la lumina turbure a felinarelor, ce päreca că-și dedeau ultimul sfêrșit, in dеса cêță a nopții.

Din când in când câte-o uruitură de trăsuri se amestecă cu șueratul ascuțit al vântului furios, ce-și pierdea agonia pe barierele orașului.

Amêndoi stăteau uñul in fața celuialalt, și se priviau la intervale mai mult pe sub ascuns.

Voiau să se departă. Adică el o voiá acésta, de óre-ce ea tot îl mai iubiá încă.

A doua și nu erau să mai fie sub acelaș acoperemênt : el trebuia să părăsescă casa ei póte pentru totd'auna. O iubise e adevérat, dar voiá să se însóre. Ea îl iubise mult și tot îl mai iubiá, cbiar acum in momentul cel mai de pe urmă, când vedea că nu mai eră nici un mijloc de-a-l readuce din nou

lângă dânsa, de ôre-ce îi venia foarte cu greu să se despartă de acela care în timp de patru ani o făcuse cea mai fericită.

Pentru el eră foarte ușor să se despartă de o femeie care-i fusese numai amantă: n'avea decât să nu-i mai calce pragul și totul se termină; cu dânsa nu eră tot astfel: ea voia să rămâe vecinic al ei, numai al ei.

— Și de mâne George n'avem să ne mai vedem?
— întrebă dânsa oftând.

— Nu, Zoîto!

— Cu toate acestea eu tot te mai iubesc și tot par că nu-mi vine să cred că tu te-ai hotărât cu tot dinadinsul la pasul acesta; îmi pare că vrei să glumești, să me spërții; căci de... sunt patru ani de când trăim împreună ca și când am fi fost căsătoriți. Patru ani! în care timp ne-am iubit și nici un nor nu ne-a turburat orizontul fericirii gustate.

— Ei ce să-i faci draga mea? trebuie să te gândești ca odată ș-odată trebuie să se întemple astfel: totul își are sfârșit în lume; mai curând s'eu mai târziu se termină într'un fel.

— Ah! așa e!.. ei, dar vezi tu, nu-mi vine să me impac așa de lesne cu ideea acésta; căci după cum știi tu, mi-ai promis în mai multe rânduri că ai să me iei.

— Ei și tu... în aprinderea amorului mai șcieam eu ce spuneam? mai eram eu stăpân pe mine?

— Ori-cum ar fi, dar nici odată nu credeam să se sfârșescă așa de curând.

— Și crezi tu, că eu o voesc acésta? nu dragă; sunt rudele care-mi tot stau de cap de șese ani într'una, ca să me înșor și înțelegi că acuma nu me mai pot împotrivi. M'am și săturat cu atâta opoziție.

Făcui o țigară, o aprinse și se preumblă cu pași mari prin casă.

Ba mângâia un cățeluș mic și se uită cu cода ochiului la el.

— Ce plôie grozavă e afară! acésta are să me impiedice de a plecă curând.

— Când faci nunta, George?

— ?!.. Nu șciu sigur. Pôte peste doue săptămâni, pôte și mai târziu; să me crezi că n'am idee; me interesez așa de puțin de lucrul acesta, că nu-i prè dau o așa mare importanță.

Ea se făcui că nu înțelege aceea ce-i spunea dânsul.

— Și ai să-ți iubești nevêsta?.. se n'telege!

— ... Ce întrebare îmi mai faci și tu?.. o cunosc abia de patru zile și tot de-atâtea și dânsa pe mine; acum depinde de împregiurările cum vom trăi, ca să fim fericiți: amorul în căsătorie vine cu încetul, nesilit, când e înțelegere comună între amândoi.

— Cel puțin tu ai să găsești o plăcere nouă, pe când eu voi trăi numai cu suvenirile remase dela tine; căci îți jur că tu ai fost cel întâi și tot tu vei fi cel din urmă.

»Tu ai să me uiți curând! despre acésta sunt mai mult ca sigură! eu inse n'am să te uit nici odată: amorul femeii e de multe ori mai constant și ține mai mult ca al unui bărbat. Să nu crezi inse, că prin acésta faptă sunt supêrată pe tine, nu; eu singură ți-aș fi dat acest sfat; dar vezi tu, nu me înduram să me despart de tine.

»Pe mine nu me puteai luă; sunt săracă! și afară de acésta părinții tei voesc să facă aceea ce au ei plăcere și tu nu te poți împotrivi!

»Doresc din totă inima ca aceea, de care o iei

să te faci fericit, dar me 'ndoesc că te va iubi așa, cum te-am iubit eu.

...
Cu toate că aceste cuvinte erau rostite cu o speranță liniștită, dar în pieptul ei eră un vulcan pe care să căsnia să-l ascundă pe cât putea.

El se apropiă încet de dânsa, îi luă mâna, o cuprinse de talie și o sărută pe frunte. O mai strînse odată la sîn, își luă un ultim adio dela dânsa și plecă.

Ea îl petrecu până la pörtă, îi mai strînse odată mâna cu căldură și intră repede în casă.

Se uită pe feréstră până ce nu-l mai zări, își luă capul între mâni și începui să plângă.

Tot îl mai iubiă.

— S'a dus și n'am să-l mai vèd! și când me gândesc că de aci înainte am să fiu cu deseversire singură; că nimeni nu se va mai uită la mine și că chiar părinții mei me vor ocoli, de ôre-ce nu i-am ascultat să fac aceea ce mi-au dictat ei! Vai! cât sânt de nenorocită!

Îi venia să se ducă după dânsul, și să-l opréscă de a face acésta căsătorie, dar îndată se muștră pe sine de aceea ce cugetase.

— Nu eram pentru dânsul! sânt săracă! și cu toate acestea nu i-am cerut nici-odată nimic. Și m'a iubit și el; am avut multe probe ca să cred acésta.

»Cât am fost bolnavă, mi-aduc aminte că un singur moment nu s'a despărțit dela căpêtiul meu. Me îngrijiă ca o mumă și nici-odată nu s'ar fi supêrat ori și ce i-aș fi făcut...

Oftă iar și se uită lung la o fotografie din părete.

»Cel puțin decă l'ar face fericit!

»Și când me gândesc, peste o lună — pôte și mai curând, — are să me uite cu totul, ca și când n'aș fi existat nici-odată; ca și când nu m'ar fi cunoscut.

»Dar eu? eu puté-voi ôre să-l uit așa de curând? Mi se vor șterge din memorie suvenirile remase dela dânsul? Nu! e un ce care-mi spune că n'am să-l uit nici-odată!.. Nici-odată!!

»Vai! cât de scurte sânt fericirile! se term-nă atunci când de-abi începi a le cunoșce plăcerile.

»E grozav! e grozav!.. Și pentru că inoptase de mult, iar plôia bătea mai cu furie în gémuri, stinse lampa și se aruncă imbrăcată pe pat, unde tocmai târziu adormi cu lacrimile pe obraz.

A doua zi se sculă palidă și se uită cu tristețe prin pregiur.

Par că-i lipsiă ceva, căci se invêțase cu dânsul.

Totă ziua avea avù dureri de cap și nu mânca nimic.

Se gândiă numai la el, tot la el! și din când în când, câte-o lacrimă se scurgea de-alungul obrazului ei galben. Ducea batista la ochi, oftă, și aruncă câte-o privire spre feréstră.

Ori ce pas se audiă pe trotuar, i se părea că e tot el, că venia să-i spue că nu se mai însoră, că voia să trăescă cu dânsa, departe, retrași, aprôpe ascunși într'o casă singuratică, ingrădită numai cu arbori, unde el totă ziua o să stea la piciorele ei, și ea să se uite cu drag în ochii lui negri ca muștele; să-l înlanțuescă cu brațele de după gât, și să-i sărute cu foc buzele-i atât de fragede. Dar orele treceau, venia véra și dânsul tot nu se zăriă.

Și cât suferiă, numai cercul vênêt, care începuse a se formă împregiurul ochilor, putea să probeze acésta.

După o săptămână primi din partea lui un bilet de invitație la nuntă, care o făcea dumineca viitoare.

THEODORA.

Totă ziua plânse.

— Va să dică tot e adevărat? tot me părăsește? a cât de grozavă e această lovitură care apröpe m'a fărîmat.

»Ilusii nu pot să-mi mai fac, căci realitatea nu-mi mai dă acest drept. Pentru mine nu va mai exista de aci înainte nici-o fericire.

»Totul e stins! tot s'a prefăcut cenușe.

»De ce l'am mai întîlnit! pentru ce l'am iubit, decă eră să me părăsescă așa de curînd și să me lase cu o rană care nu se va mai vindecă nici-odată?

»Dar el pentru ce mi-a spus că me iubește, decă trebuia să me părăsescă tocmai cînd îl iubiam cu pasiune?

»A nu; fac reu de-l invinovătesc, căci aceea ce se face, e mai mult fără voința lui...

Duminecă, — in ziua nunței, — îmbracă o roche neagră și se duse la biserică. Acesta o făcea mai mult de curiositate ca să vedă decă eră mai frumoasă decăt dînsa aceea pe care o luă.

Intrînd in biserică, se ascunse după un stîlp, de unde putea să vedă totul fără a fi zărită.

Mirîsa și mirele sosiră.

Dînsa eră veselă, mirele inse eră puțin cam trist.

Iși aruncă privirea in tôte părțile, părea ar fi căutat ceva.

Se aședără in fine inaintea cununiilor.

Ce suferință eră pe ea in momentele acele!

Nu putu inse suportă pînă la fine aceste chinuri; eră deja prę mult așa, că mai bine se întorse acasă unde își găsi consolarea in lacrimi.

*

A trecut un an de-atunci. Ea pörtă încă doliu și tot nu i s'a șters din inimă amorul lui.

Îl iubește ca și in primele zile cînd eră lângă dînsa.

Dar el se mai gîndește öre la ea?

Nu! El și-a găsit o plăcere nouă care in scurt timp a eclipsat pe cealaltă, făcîndu-l s'o uite.

Și decă vr'o întemplantare îl face să-și aducă aminte de dînsa, dice:

»Ei ce să-i faci: nebunii de tinerețe.«

Gr. Măruntăanu.

Opilă dragă, de și veđi,

Obrajii-mi rumeni totd'auna,

In mine este un bolnav

Mai trist și mai galbën decăt luna...

Roșeța e o ironie...

La morți, adesea, in tot locul,

P'obraji sfērșiți de suferință

Pun trandafiri roșii ca focul!

Dimitrie Teleor.

Cugetări.

Unii ömeni se ved mari, vedëndu-și umbra.

*

Timpul distruge originalul, schimbându-i copia.

*

De cîte ori rësfoește cineva cartea vieței tale, de atatea ori adaugă in ea cîte ceva străin de tine

Sufixele *esti* și *iste* in numele de localități românești.

(Urmare.)

Arista lat. spic, vërf de spic; *crista* lat. creștă, — din car=cr cap; — ce stau mai innalte; *crusta* lat. pele, ce stă mai deasupra. — *Suggestum* lat. loc nalt, — apoi scaun de predicator, — ce iară stă innalt; — *honestus* lat. din hon-os, ori hon-or, cinste, omenie, deci om cinstit. *Estos* la Greci e sufix de superlativ, și in superlativ avem conceptul de »cel mai mare«, cel mai nalt etc.; pe. *megas* gr. mare, nalt (meg din o rădëcină cu mag-nus lat.) *megisto-s* gr. cel mai mare, s ori os=om. Eu aci inșir lat. *esti-mo* eu stimez, prețuesc, innalt; și *existimo* lat. eu judec, am părere etc. și nu din aes gen. aeris, metal, aramă. Pentru strămutarea literilor, un exemplu prețios e: *osdos* gr. *ysdos* aeolic, Ast germ. *créngä*.

c) Ais insémnă apă, — riu, lac, mare, (apă) și alăturând *dae*, *dy*, *tae*, *ty* loc, teren, avem a treiaöră formele *aisdae*, *aisdy* și *celelalte*, dar acum insémnă: loc, locuință, sat, oraș la apă.

Până ce formele de sub a) sînt de regulă sufixe și astfel la inceputul cuvintelor, formele de sub b) și c) stau de regulă la capëtul cuvintelor, respective numelor geografice. Din ais apă, riu, e Uzu përiu in jud. Bacău; Uznița, përiu in jud. Mehedinț; Uzun sat in jud. Vlască, — unde un=on=na insémnă loc, locuință. Usdum lat. oraș vechiu lângă riul Netze; usdum ađi ustie, loc la apă. Esthland in Rusia, o țeră la apă. Veđi sub b) forma: Ostie.

Pentru acësta, înțelesul formelor de sub b) și c) ni-l dă situațiunea locului, — adecă decă localitatea zace la deal, ais etc. insémnă: deal, — decă zace la apă, ais etc. insémnă apă, — și decă aceste situațiuni nu pot da înțelesul, atunci remâne numai înțelesul de sub a) cînd adecă sufixele sînt ênșiși nume de geografie.

După formele *asd*, *esd* etc. ici cole ne vom întelni încă cu sufixul *dae* ca *adaus*, — dar atunci acest *dae=da*, se schimbă in: *ad*, *ed*, *id*, *od*, *ud*, *yd*, — *at*, *et*, *it*, *ot*, *ut*, *yt*, — și acest al doile sufix in sémnă: casă, locuință, la numirile de sub b) și c):.. iară *adaus* la alte cuvinte comune, insémnă numai loc, teren.¹

d) Ais la Celți: *om*, de aici formele: *as*, *es*, *is*, *os*, *us*, *ys*, și uneori numai *s* (pe. *Mar-s*); și locuitor, pe. *bwrg* celt. *Burg nemț. cetate*, oraș; *bwrg-ais* cetățan. Din ais la noi forma aș ce insémnă asemene *om*, locuitor, pe. *arc*, *arcaș*, *colibă*, *colibaș*; *luntre*, *luntraș*, *datorăș* etc. Sufixul aș purcede din ais, strămutându-se litere din diftongul *ai*, și primind pe *s* in mijloc, deci *asi*; in acest mod s'a format sufixul latin; *asi-us* pe. *amasius* iubitor, drăguț, *Gervasius* nume propriu. — Ais, *as*, *es* la Unguri insémnă ase-

¹ Din forma *as-ta*, cãdënd a dela inceput, a remas stă; acuma adaugëndu-se al doile sufix *ad* și respective *d* (pentru că 2 a se contrag) avem *stad*, ce nemțește insémnă: oraș, respective loc de locuință; se scrie *stadt*, unde *t* din urmă e superfluu, ca al treile sufix din *ad=at*. Eu țin de identic acest *sta* cu *sta* din stă-nă, unde stau cu oile, din stă-va, unde stau cu argela de cai, — și chiar cuvëntul latin: *st-o* stă-u; *sta-bulum* a) locuință, otel; b) stălou. — (locuința pentru animale.) Sufixul *at* (—*ad=da*) noi îl avem p. e. in fën-at-iu; *pratum* lat. locul unde se face fënul, deci *at* insémuă loc. — Ađi *at* sună aș, pentru că cuvëntul a trecut prin latinism, și s'a *adaus*; *iun* ce insémnă asemene: loc, atata cãt —*at=da*; din *iun* a cădüt *m*, și *t* (din *at*) inainte de diftongul *iu*, s'a schimbat in *t*, — deci fën-aț-iu. Pe da —*ad*, îl avem in forma *et*, ce insémnă; loc, teren, p. e. cãnepet, *brăd-et*, *lag-et*, loc, teren pentru brađi, pentru lagi. — La Unguri se află formele *da*, *de*, pentru loc, p. e. *tanoda*, loc unde se invëtă, *növelde*,

mene: om; pe. vad-ász om de vênat, — vênător, löv-ész om, ce impuşcă, impuşcător.

Dar și dae, da și în toate celelalte forme încă însemnă; om, p. e. Gepida, Celta etc. Cu aceste de sub d) nu avem de lucru în tema prezente, dar a trebuit să le înșir aici pentru ca sematologice să explice înțelesurile lui: aiș și dae, și pentru de a încongiură confuziunea conceptelor lor.

Asd și celelalte forme.

La începutul numelor geografice, cu înțeles de sub b) și c) și mai arareori de sub a).

Asdod la Greci: Azotos, ași Esdud oraș în Palestina în țera Philistilor; decă Asdod e la munte, deal, năltime, atunci as însemnă dealu, decă e la apă, iusemnă apă, riu; iară primul d, însemnă loc, — până ce od ori ud din capăt are înțelesul de: locuință, sat, oraș; — forma originală Asd-da. *Jasd* sat în Ungaria, — după situațiune, loc la deal, séu loc la apă, séu locuință. *Jasdan* oraș în India angleză, — unde an ori e în loc de *od*, *ud* de mai sus, ori e diminutiv; *Jesd* (și *Yesd*) oras în Persia; *Jesdikhast* oras în Persia; *ik* asemenea însemnă și loc și e și diminutiv, iară *hast*—este însemnă: locuință etc. după înțelesul sub a).

Heșdat (și Heșdate) un sat în comitatul Solnoc-Doboca și altul în Torda Aranyos, — al treile în Huniadóra. Heșdêu rom. Hosdó ung. sat în comit. Huniadórei. De e la deal, h-ais însemnă deal, de e la apă, h-ais însemnă apă, — dô=deu=dae loc. — De aceeaș origine și înțeles e numele familiar a literaturii Hașdêu; în nume personale eu=eus om. — H, precum s'a dîs mai sus trece în g. — pentru această aflăm: Guesde, ași numele unui consilier de magistrat în Paris.

Hesdin canton și oraș în Franția; Hesdin V. Abbé și Hesdigneul (Hesdenel) în Franția; Heusdeu un oraș, 2 sate și un cerc în Brabant; Hasdinium în vechime, Hesdin ași, în ținutul Atrecht. — În și en din capăt însemnă loc, ca în Jasdan, Hes-d-in, identic cu ik de mai sus; — dar decă la atare loc din aceste este și cetate, atunci *din* (dun=cetate) e un cuvânt, și numele purcede din H-ais-din, cetate pe deal, ori la apă. Usdau sat în Prusia, Uzdin sat în comit. Timișorei; — ais-d-in etc.

Ast și celelalte forme.

la începutul numelor geografice, cu înțelesul de sub a) și c) și mai arareori de sub a). D din ais-dae a trecut în t.

Asta oraș vechiu în Liguria, mai târziu colonia romană, ași Asti în Italia de sus. *Asta Pompeia* oraș v. în Pucenium, *Astaboras* (ași Atbara) riu în Aethiopia curge în Nil; (bor, bior, apă, riu, as adaugere grecescă, — iară asta, loc la munte) *Astapa* oraș în Baetica în Spania, renumit în luptele în contra Romanilor; (pa=ba, fa, ma, loc, teren), *Astacus* (ași Drakometro) în Acarnania în Grecia; *Astacus* oraș de port în Bithinia în Asia mică. *Astobriga* (ași Laufen) oraș în Noricum, briga=Burg, cetate. *Astai* la Greci, popor în Thracia, după Strabone; tocmai ais=dae, unde dae însemnă oameni și ais ori deal, ori apă, precum a fost situațiunea; *Astes* numele personal al unuia din Macedonia, la Arrian, — As-t-es unde es însemnă: om. *Astobulia* în vechime Astypalăa o insulă în marea aegică.

Asty după Homer și dela el încóce, în genere însemnă oraș, cetate (Dict. Grec. germ. a lui Rost); la Atticus, *Asty* a însemnat deadreptul orașul de sus, de pe deal al Athenei; *Aisty* tes poleos, contrar cu Piräus (din bor=apă) partea de pólă dealului și respective dela mare; de aci la Greci: *astos*, orașan,

aste (cu z) orășană, cetățană; *asty*—de gr. adv. în oraș (de=dae— da loc) *astyron*, orășel; *Theos Astyanax* deu apărător, stăpânitor de oraș. *Asty* aci din *aisdae*=Bergstadt, oraș, cetate pe loc nalt, pe loc de deal, — precum și zace Athena. *Asty* celticul s'a tradus pe grece cu Acropolis, — cetate, oraș pe năltime. *Astypală* (ași Astropolia, insulă și oraș în Grecia; *Astypală*, promontoriu pe insula Rhodos și în Attica.

Câteva numiri din cele de ași. — Cima d'Asta, un vîrf de munte de 2844 de m. în Tyrol; *Astabury* oraș în Anglia, — bury=oraș, cetate; *Astaffort* oraș în Franția, (fort uneori e port, nemțescul Furth, trecătoare peste apă, — în cazul acesta, astu=loc de apă; dar decă fort e adaus la cetăți pe deal, însemnă: forțără, și astu, loc pe deal.) *Asti* orășel, și district în provincia Alesandria în Italia. *Astley* 3 orașe în Anglia la rîul Severue; *aias*=apă, *t=dae* loc, *ley*—locuință, oraș. *Astenberg* dealul cel mai nalt în Westfalia, de 2600 de urme, — berg ênsuș arată, că *Asten* e deal. *Astenberg* alt deal de 850 de m. în Prusia; berg e adaus german, la asemenea concept celtic; *Astheim* în Franken și în Hessen; *heim* nemț, casă, locuință, sat, — e repetițiunea înțelesului: *ast*. *Astva* și *Asthon* mai multe orașe și sate în Anglia, unde au locuit Briitti, Celții. *Osteel* sat în Prusia, — *Ostelsheim* sat în Württemberg, — uude el, *els* e identic cu *ley* din Anglia. — *Asteasu* sat în Spania; *Astudillo* oraș și cerc în Spania; *Astede* sat în Oldenburg.

Haste, la cei vechi *Hasta* (din *iosda*=Wohnort) sat în Buckigan; — Haste 2 sate în Prusia. *Yeste* oraș și pretură în Spania.

Istaeonii au fost un popor la oceanul germanic, la lacul Flevo (din *bal*=apă, *vo*=va loc, teren) ași *Zendersee* (tain=dan, zan apă, der=dear mare) lângă Asterdam. *Istae* însemnă ômeși dela apă, — v e literă legătoare și on=an om; — *Istaeonii* așadară ômeni locuitori la teren de apă. Este fluviu în Prusia, curge în Elbe, — Estena fl. în Spania.

Sufixul asda și celelalte forme la capătul numelor.

În Ungaria. anume în Biharia se află *Tamáșda*, *Jánosda*; da în limba maghiară însemnă loc p. e *tano-da* (loc unde se invetă, *uszoda* loc unde se înnotă) și astfel *Tamáșda*, locul lui Toma, *Jánosda*, locul lui János, — dar aci *da* cu concept de locuință, sat. — De multeori se întemplă inse, că numirile vechi convin după litere cu numiri noue, dar de tot de altă origine și înțeles. Taom la Celți a însemnat pădure, tam și înăltime, deci Tam-asda, ar fi sat la pădure. În România se află localitățile: *Tămădan*, *Tămășeni*, *Tămășești*, *Tămăși*, *Tămășoie*, *Tămășoiu*, *Tămăș 2 munți*, *Tambara* (tam pădure, bara pîriu), *Tamna*, — și așă cred, că nime n'ar cuteză, ca aceste numiri să le aducă în legătură cu numele *Tamăș-Toma*. — Ean la Celți însemnă apă, riu; *iotisat* e ian, — deci *Jánosda*, încât s'ar referă la formă vechiă, — ar fi ean-asda, sat la apă. — *Janca baltă* în județul Brăila; — *Janca pichet de graniță* la Dunăre, — *Janca* mai multe localități, dar și în felurite forme. *Ean-ca*, unde ean apă (oc-ean, mare, afundă apă) și *ca* teren, loc.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Cine așteptă recunoștință dela ômeni, e ca și cum ar așteptă lacrimi dela un cadavru.

Când ai perdut un* lucru, găsești avantajile sale.

Dela București.

Suveniri și impresiuni dela jubileul Academiei Române.

Nici odată nu m'am dus la București cu atâta dor, ca 'n luna trecută; căci nici odată n'avusem să asist la o serbătoare culturală atât de însemnată, ca și acuma. Areopagul nostru literar, Academia Română, invitase prin niște termeni foarte călduroși pe toți membrii sei activi, onorari și corespondenți, la serbarea jubileului de 25 ani al existenței sale. Acolo me duceam și eu.

Sosii în prețuia serbării. Eșind, prima mea intrigire fu să-mi iau informațiuni privitoare la serbarea jubileului. Fiind duminică, biroul Academiei era închis; prin diare de giaba le căutam, căci acele nu cuprindeau decât mișcări electorale și abia jertfiau 4—5 șire laconice unui eveniment cultural atât de important.

În țările dela apus, cu privilegiul unui astfel de jubileu, diarele s'ar fi 'ntrecut să publice cât mai multe informațiuni; iar în diua serbării tôte ar fi scris articoli de fond, atragând luarea aminte a publicului la acest eveniment cultural și aprețiând activitatea instituțiunii care jubilează. La București nu s'a găsit nici un diar, care să se fi ridicat din învălmășela luptelor de partid, care să-și fi adus aminte că Academia este un institut național și să fi scris un singur-singurel articolăș din incidental jubileului ei.

M'am dus dar la dl Vasilie Maniu, veteranul academician, a cărui inimă pururea e deschisă pentru tôte sentimentele românești. Acolo me 'ncălđii din recela diaristicii și primii informațiuni cerute...

Și cu tôte că diaristica nu ș-a făcut datoria, lumea bucureșceană a luat act de acêsta serbătore. Dl Ioan Bianu, tinerul bibliotecar al Academiei, și totodată unul din scriitorii noștri cei mai inteligenți, are probele cele mai necontestabile în privința asta. S'a luat adecă măsuri, ca în sala adunării numai cu bilete să se pôta intra. Biletele erau la dispoziția dlui Bianu. Dôră în tótă viața sa n'a primit atâte scrisori drăgălașe ca atunci, căci tótă lumea elegantă voia să-și capete bilete de intrare la serbarea unde Carmen Sylva avea să-și citească lucrarea cea mai nouă.

Serbarea a fost imposantă. Sala senatului a avut un adevărat colorit jubilar. Tot ce Bucureștii au elită, au ținut să se presinte. Cu tot numărul restrîns al biletelor, până și băncile rezervate pentru membrii Academiei, au fost cuprinse de dame din societatea înaltă.

Ceea ce m'a surprins foarte, a fost mulțimea de corațiunilor ce purtau civilii. Nu au trecut nici două decenii, de când s'au înființat în România corațiunile, și astăzi abia mai este un om de Dómne, care să nu aibă una.

Pân' a nu începe festivitatea, mintea mea rătăciă prin trecutul de 25 ani al Academiei. Mi-adusei aminte de inaugurarea »Societății literare«, din care a eșit Academia. Ce bucurie șimțeam atunci toți românii! Și în firul cugetării, îmi revocai în memorie ilustrele nume, gloria literaturii noastre, care au luat parte la acea inaugurare.

Diua de 1/13 august 1867 va fi scrisă cu litere de aur în analele culturii noastre. Atunci s'a făcut inaugurarea »Societății academice.« A fost o serbătore măreță, care a stêrnit palpitări ferbinți în tótă inima românească.

Frunđăresc cu lacomie diarele și publicațiunile de atunci; citesc cu emoțiune despre entuziasmul cu care au fost intimpinați la București membrii sosiți din străinătate; iar sufletul mi se induioșează când îmi ridic privirea la tabloul de-asupra mesei mele de scris, ce conține portretele membrilor de atunci. Din 16 ênși, cari au fost de față la inaugurare, 9 au incetat din viață! Eliade, Cipariu, Alecsandri, Laurian, columnele culturii noastre naționale și alți frunțași nu mai sânt!

Dar iată ședința jubilară începe. Regele citeșce discursul seu de deschidere cu voce naltă; pronunțierea este străină, a une ori greoie; dar tecstul se înțelege bine. Mi s'a spus, că regele ênsuș ș-a compus discursul și că densus citeșce mult româneșce.

Regina, cu fața rumenă, cu pêrul suriu, cu surisul vecinic pe buze și cu ochii ascunși sub niște ochilari, este o aparință interesantă.

De astadată avea o toaletă de peluche heliotrop, talia garnisită cu mărgele, peleria Capot din aceeaș colóre.

Și când începă să citească noua sa compoziție poetică »Sola:« vocea-i dulce, pronunțierea corectă, accentul curat românesc, frapară plăcut pe toți; iar predarea ce se 'nălță la nivelul unei declamațiuni bine nuanțate: ne presintă pe geniala scriitore, pe mult admirata Carmen Sylva, acoperită pretotindenii, dar mai cu sémă aici, de aplause.

A fost sublim și momentul când octogenarul academician, dl Cogălniceanu, incheiându-și lectura despre desrobirea țeranilor, s'a întors cătră regele și regina, adresându-le cuvintele pline de farmec pe care le cunoșceți din nr. 14 al acestei foi. Ele au culminat în alocuțiunea adresată reginei, prin care ilustrul orator, cu o vervă plină de foc tiner, a spus că cea mai frumoșă inspirație poetică a reginei a fost aceea de-a trimite la înmormentarea lui Alecsandri, dorobanți din Vaslui și un sergent... drept empoziune umbrei bardului, care a cântat:

Plec-at-noué din Vaslui

Și cu sergentul țece...

Escelentul orator, ênsuș foarte agitat și cu o voce vibrândă de emoțiune adâncă, a produs unul din cele mai strălucite succese oratorice din viața sa. Efectul a fost covêrșitor. Tôte inimile tresărira sub impresiunea unei simțiri ce te 'nălță 'n raiu; toți ochii străluciau în lacrimi de fericire și un vifor de aplause izbucni de odată ca tunetul... Și Carmen Sylva, cu capul ce părea impresurat de-o aureolă poetică, se închină fericită în tôte părțile, suriđend cu ochii strălucinđi în lacrimi...

Séra la prânđul regal de giaba căutarăm pe dl Cogălniceanu. Bêtrânul orator într'atâta s'a emoționat și eșofat în ședința jubilară, încât mergend acasă a trebuit să se culce 'n pat.

Și aici m'a surprins mulțimea de corațiuni. Nici n'am visat ca chiar și academicianii să aibă atâtea. Eu una singură am și p'aceea am uitat-o acasă. Așă au pățit-o și vecinii mei dnii Nic. Densusian și Gion. Se vede că nu sântem deprinși cu d'al d'aste.

Înainte și după mész invitații s'au intrunit într'un salon din etagiu, unde Maj. Lor și prințul moștenitor au convorbit cu toți.

În deosebi afabilă a fost regina. Unul din membri a felicitat-o, pentru corecta și frumoșă pronunțiere a limbei române în ședința jubilară, când a citit séu mai bine, a declamat poema »Sola.«

— Regele, — respunse Maj. Sa, — șce mai bine româneșce decât mine; dar decă pronunțierea

mea e mai corectă, cauza este că eu me ocup mult cu muzica.

De asta-dată regina avea o toaletă de damascivoir, cu trenă lungă, talia decoltată eră poetic drapată; totă toaleta preserată cu stele de briliante, avea un aspect strălucit-feeric.

Prânzul s'a servit în sala de mâncare din partere, la o singură măsă. La mijloc ședea regele, vis-à-vis regina; la dreapta regelui dl Nicolae Crețulescu, la stânga dl George Barițiu. La dreapta și la stânga reginei, vicepreședinții Academiei dnii P. S. Aurelian, B. P. Hașdău, secretarul general dl D. A. Sturdza . . .

Dintre toasturi mai mare efect a făcut al dlui George Barițiu. Cu figura sa plină de respect și cu vocea sa simpatică, a înduioșat toate inimile și a produs augustei scriitoare impresiunea cea mai mișcătoare.

Sub tot decursul prânzului a cântat muzica regimentului 8 de linie . . .

A doua zi căutam curios prin diarele bucureșene vr'un raport despre această serbare jubilară; dar nu găsim decât mișcări electorale. A treia zi aflăm aici câte o notiță scurtă. Și abia la patru zile viniă să spună câte unul, după „Monitorul Oficial”, ce s'a petrecut.

Iosif Vulcan.

Sesiunea generală a Academiei Române.

— In 1891. —

V.

Ședința din 2/14 aprilie. Dl Iosif Vulcan exprimă prin următoarele cuvinte mulțumirile sale membrilor Academiei pentru alegerea sa:

Domnule președinte,
Domnilor membri!

Pe temeiul votului din sâmbăta trecută, având onoarea să-mi ocup locul între dv., primul cuvânt pe care bunacuviința mi-l impune să-l rostesc, este acela al sentimentului de mulțumită și de grațitudine, pentru marea distincțiune ce ați binevoit a-mi face, alegându-me membru al Academiei.

Votul acesta îmi pare o dulce adiere a Geniului nostru național, care vine să dea o indulgență recunoștință și să inspire o binevoitoare incurajare stăruințelor culturale române din cri ce parte, fie cât de modest stégul sub care ele se manifestază.

Persoana aleasă poate fi criticată. Și nu eu voi fi cel din urmă, care să admit ori și cui dreptul acesta. Dar intențiunea votului dvostre, prin care — în conformitate cu primele dispozițiuni dela fondarea Academiei — ați ținut să exprimați dorința, ca 'n Areopagul nostru literar să fie reprezentată viața intelectuală română de pretotindene, va fi aplaudată de totă suflarea românească.

Și eu, căruia dv. mi-ați făcut inalta onoare d'a me alege un reprezentant al acelei sublime intențiuni: de odată cu impresiunea unei legitime mândrii, sunt cuprins de cea mai adâncă emoțiune a sfilei.

Academia îmi pare un templu mareț, ale cărui vârfuri străbat depărtările și ale cărui lumini strălucesc în vecinicie.

Cu profund devotament stau în fața templului și me închin celebrilor sacerdoți cari au ilustrat și ilustrază altarul științelor române. Admirându-i smerit, me întreb: să cutez a intră?!

Și pe când me incerc să-mi răspund, văd columnele de marmoră, ce țin templul, cum se rădămă pe pietrele de stânci, iar pietrele cum sânt legate

de-olaltă de mușchiu . . . Dăcă n'ar fi mușchiul, cum s'ar închiegă pietrele, unde ar fi pedestalul columnelor, pe ce s'ar rădămă templul grandios?! . . . Iată dar, că și cea mai mică părțicea a clădirii are însemnătatea sa mare și menirea sa indispensabilă . . .

Și boldul rēvnei d'a îndeplini măcar o astfel de misiune, m'a indemnat să intru . . .

Luându-mi partea din lucrarea culturală, conform statutelor, ve salut, domni colegi, cu stimă și dragoste!

Dl vicepreședinte B. P. Hașdău, răspundând dlui Vulcan, dăce: În Academia Română când cineva dăce Român, șterge și Dunărea și Carpații. Noi sântem și vom fi totdeuna fericiți a primi cu mândrie în sinul Academiei pe ori care reprezentant al culturii românești de ori unde ar fi.

Dl secretar general dă cetire telegramelor și scrisorilor de felicitare adresate Academiei cu ocașiunea serbării aniversării de 25 ani dela fundarea sa, de cătră următoarele persoane și societăți: dnii membri ai Academiei: A. Roman, episc. Melchisedec, N. Teclu; dnii membri onorari Nicolae Popea, N. Hurmuzachi, I. Surucean; dnii membrii corespondenți: dr. I. U. Jarnik, I. Popescu, E. Kaluzniacki, D. Oniciu; Academia ortodocșă din Cernăuți, Corpul profesoral din Slatina, Românii din Blaș, Societatea România Jună din Viena, Societatea Junimea din Cernăuți, Societatea Desvoltarea intelectuală din București, Oficiul școlar român din Ciacova în Banat, studentul Vasile G. Lăzărean din Cernăuți.

Oficiul școlar din Ciacova trimite pe lângă adresa sa de felicitare o cruciulița de aur, spre a se da de Academie unui tiner zelos.

Dl B. P. Hașdău propune ca cruciulița să se deie dlui I. Bianu, bibliotecarul Academiei, fiind că Academia nu are studenți, după cum se pare că cred bunii Români dela Ciacova. Academia aprobă propunerea dlui Hașdău.

Dl I. Bianu mulțumește pentru bunavoința ce-i arată Academia și dăce că va păstră această cruciulița ca o plăcută amintire dela aniversarea Academiei.

Părintele protopop Zaharie Boiu, membru corespondent, dă cetire odei intitulată „Devoțiune” făcută de dsa pentru Academia Română la jubileul de 25 ani.

Dl B. P. Hașdău dăce, că Academia a fost adânc mișcată până 'n fundul inimei, pentru frumoșă poezie a dlui Boiu, care, cu un adevărat foc sacru exprimă aspirațiunile și dorințele națiunii române.

Dl Quintescu propune și Academia aprobă ca poezia părintelui Boiu să se publice în Anale.

Dl secretar general D. Sturdza prezintă Academiei medalia comemorativă care s'a făcut în ouoarea jubileului serbat eri. Dsa prezintă asemenea medalia făcută de Academie pentru amintirea visitei pe care i-a făcut-o Victor Emanuel de Savoia, principele moștenitor al Italiei.

Se procede la alegerea membrilor corespondenți propuși de secțiunea istorică.

Rezultatul votului este următorul:

Dl St. Velovan a intrunit 9 voturi pentru și 12 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Dl dr. Felix Bamberg a intrunit 19 voturi pentru și 2 contra. Dl președinte proclamă pe dl Bamberg membru corespondent al Academiei.

Dl Traugott Tamm a intrunit 19 voturi pentru, 2 contra. Dl președinte proclamă pe dl Tamm membru corespondent.

Dl Emanuil Ghedeon a intrunit 18 voturi pentru, 1 contra. Dl președinte proclamă pe dl Ghedeon membru corespondent.

Dl Aurel Mureșan a intrunit 10 voturi pentru și 7 contra. Dl președinte anunță, că votul este nul, nefiind numărul de votanți suficient.

Sedința din 3/15 aprilie. Se citește o scrisoare a P. S. Sale episcopului Melchisedec despre cartea intitulată: »Istoria sacră a Noului Testament« de dri Barbu Constantinescu și arhiepiscopul Calistrat Orlean, prezentată la premiile anuale. Se recomandă comisiunii premiilor.

Se citește scrisoarea dlui dr. V. Jagic, profesor de filologia slavă și directorul seminariului slav de la universitatea din Viena, care cere pentru biblioteca celui seminariu publicațiunile istorice Hurmuzachi. Academia aprobă.

Se citește raportul comisiunii însărcinate a examina publicațiunile prezentate la concursul premiului Neuschotz. Concluziunea comisiunii este ca premiul Neuschotz să nu se acorde nici uneia din publicațiunile prezentate. Concluziunea comisiunii se aprobă cu 18 voturi pentru și 1 contra.

Se comunică raportul dlor membrii corespondenți I. Slavici, G. Ionescu-Gion și I. Bianu asupra colecțiunii de poezii populare prezentată de dl I. Pop Reteganul. Se recomandă secțiunii literare.

Se decide a se ține ședința publică vineri 5/17 aprilie. Va citi dl Barițiu.

Dl V. A. Urechia dăruiește pentru bibliotecă o carte grecască și citește în traducere câteva părți din acest violent discurs în contra tutunului și a fumătorilor.

Părintele Z. Boiu, membru corespondent, dăruiește pentru bibliotecă un exemplar bine conservat din cartea: »Sicriul de aur« tipărit în cetate în Sas-Șebes, ani 1683, sep. 17 și foile 118—141 din Psaltirea tipărită la Belgrad în Transilvania la 1651. Se primesc cu recunoștință și se exprimă părintelui Boiu mulțumirile Academiei.

La ordinea zilei se pune propunerea prezentată la 30 martie de dl dr. D. Brândza și alți opt membri pentru limitarea numărului membrilor corespondenți.

Dl președinte observă, că înainte cu câțiva ani s'a ales o comisiune pentru reviziunea și modificarea regulamentului, că acea comisiune n'a prezentat nici o lucrare și că dl dr. D. Brândza, care făcea parte dintr'nsa, a declarat, că se retrage. Supune deci prealabil discuțiunii Academiei, dacă acea comisiune va mai funcționa seu dacă se va socoti ca desființată.

Dl V. Maniu nu crede, că restrângerea propusă pentru numărul membrilor corespondenți ar aduce servicii Academiei. Dsa este de părere, că este mai bine să nu se facă această restrângere, căci stă totdeauna în voia și în putința Academiei de a alege când voește și pe cine crede că merită.

Dl V. A. Urechia amintește art. 21 din statute, care arată precis unde se ficséză numărul membrilor și unde nu. Dsa este contra restrîngerii membrilor corespondenți, pentru că nencetat se ivesc tineri instruiți și activi, pe cari este bine ca Academia să-i apropie de dânsa, alegându-i membri corespondenți.

Dl A. Papadopol-Calimach dice, că propunerea prezentată este o modificare a statutelor. Ea trebuie să se presinte în toate formele prevădute în statute pentru acesta. Dsa propune ca să se dea în cercetarea unei comisiuni speciale.

Dl P. S. Aurelian observă, că art. 46 din statute determină totă modalitatea modificării statutelor; trebuie deci să se urmeze și cu acesta propunere conform cu dispozițiunile celui articolu.

Dl P. Poni crede, că propunerea se pôte primi fără a se modifica statutele, ci numai printr'o modificare de regulament. Art. 30 din statute vorbește despre membrii onorari și spune precis, că ei se aleg »fără numer determinat.« Art. 31 inse, care vorbește despre membrii corespondenți, nu spune nimica despre numărul lor, așa că determinarea acestui numer este o simplă cestiune de regulament. Dsa dice, că trebuie să se numescă o comisiune ad hoc, care să redacteze articolul de regulament și atunci cestiunea se va pute cu folos discuta pe basa propunerii pe care comisiunea o va prezenta.

Se procede la alegerea unei comisiuni de trei membri. Sânt aleși dnii P. Poni, B. P. Hașdău și Gr. G. Tocilescu.

Theodora.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Portretul din numărul acesta represintă o grecă. Originalul, după care s'a făcut copia această, e un admirabil tablou în 18 culori, în mărime de 72 centimetri lungime și 57 centimetri lățime; autorul e renumitul pictor N. Sichel. Originalul s'a vândut cu 60 mii lei.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare. *Carmen Sylva* a dăruit arhivei Teatrului Curtii din Viena manuscrisul piesei sale »Meister Manoli.« — *Dl V. A. Urechia* a publicat la București prima fasciculă din »Marea istorie a Românilor.« — *Dl G. Ionescu-Gion* a scos de sub tipar la București conferența sa: »Bucureștii pe timpul revoluțiunii franceze.« — *Dl Ioan Müller*, profesor de limba română la gimnasiul ev. din Sibiu, a dat la lumină în Sibiu un manual pentru învățarea limbii române.

Criticele dlui I. Gherea. Puțini scriitori români s'au bucurat d'o spriginire atât de călduroasă, ca dl Gherea, care an a publicat un volum de »Critice.« Abia a trecut câteva luni și întreaga ediție s'a vândut, încât a trebuit să se facă a doua ediție. Acum dsa a pus sub tipar al doile volum. Luăm cu plăcere act de acest simptom literar, căci el ne arată, că gustul publicului românesc a început să ia o direcțiune serioasă. Noul volum al dlui Gherea va cuprinde: 1, Estetica metafisică și cea științifică. 2, Morala și personalitatea în artă. 3, Ceva despre romantism și naturalism. 4, Stefan Hudici. 5, Făclia de pași și năpasta. 6, Turghenev. 7, Dostoievsky. 8, Criticii năpasta. 9, Causa pesimismului în literatură și viață.

Despre balada »Meșterul Manoli.« Dl Ioan Dengi, poet maghiar și profesor la gimnasiul din Lugos, citind din ziare sujelul dramei »Meșterul Manoli«, scrisă de Carmen Sylva și represintată de curând în Burgtheater din Viena, allă cu mirare, că sujelul acesta — scos din balada noastră populară cu acela sujel — este identic cu sujelul baladei secuiești »Körmves Kelemenné«, și are curagiul să afirme, că balada românească este o variantă, mai puțin, un fragment al baladei secuiești. Ne mirăm, că dl Dengi, om de literă, numai acum afla de acesta baladă românească și că ea s'a tradus de mult și în limba maghiară. Căci de cătră redactorul foii noastre, care a și citit pentru din ședințele publice ale societății Kisfaludyana apoi s'a publicat în o revistă ilustrată și în urma s'a reproduc în volumul de poezii populare române, traduse în limba maghiară și editat de aceeași societate. Căci ce dl profesor spune despre

identitatea sujetului, asemenea nu este nou, decât d'ora numai — pentru dsa; căci înainte cu 20—22 ani idea acésta s'a mai discutat în diaristica maghiară, față de care repositul nostru amic Iulian Grozescu a ridicat mânușa. Resultatul a fost, că nu s'a putut constată, că poporul român ar fi luat sujetul acestei balade dela secui.

O revistă pentru copii. De mult s'a simțit la noi lipsa unei publicațiuni literare pentru copii. Acésta lacună se umple acum la București prin scôterea revistei: »Amicul Copiilor«, care a început să iasă în editura librăriei I. V. Socec. Directori: Z. C. Arbure, St. Basarabeanu; colaboratori: B. P. Hașdău, Elisée Reclus, Th. Speranță, Al. Vlahuță, Ioan Gherea, Elena Proca, Z. Arbure, D. Teleor etc. Va eși de doue ori pe lună. Costă pe an 4 fl.

Biblia în versuri. În editura librăriei Nicolae I. Ciurecu în Brașov a apărut: »Istoria Biblică în versuri, a vechiului și noului testament, ilustrată cu 108 chipuri.« Prețul broșurei tipărite frumos și pe hârtie bună e 12 cr. Recomandăm cu tot dinadinsul acésta cărticea învățătorilor noștri dela sate.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Representația teatrală din Brașov, dată de amatori, în ziua de 27 aprilie v., în sala otelului Nr. 1., a reușit foarte bine. Comedia »Pentru ochii lumii« a veselului Labiche, localizată de dl Virgil Oniț, a fost jucată prea bine. În deosebi au escelat dnii Barsean și Oniț, alătura dșorelor Elena Bogdan, Onoria Popovici, Elena Dimitriu, Melania Nastasi, Elena Manciu, Maria Bogdan, și a dlor dr. Eugen Mețian și Zosim. Tablourile viue au fost mult aplaudate. În cel dinteu, (Maria și Magdalena) au aparut de dșorele Onoria Popovici și Maria Steriu; în al doile (Noptea) dșorele Onoria Popovici, Elena Nastasi și micuța Veturia Mureșan; în al treilea (Dimineța) dșorele Maria Steriu, Marieta Ilasievici, Hortensia Popescu, Olga Dima și Elena Nastasi. Publicul s'a depărtat foarte mulțumit.

✓ **„Meșterul Manoli“**, drama Carmen Sylvei, jucându-se cu succes în Viena, șambelanul Curții principele Hohenlohe și intendantul teatrelor imperiale, baronul Bezecny, au rugat pe dl Văcărescu să transmită felicitările lor M. S. reginei, și au exprimat speranța de a vedé pe M. S. onorând cu prezența una din vițorele represintațiuni a lui »Meșterul Manoli.« Dl Văcărescu a respuns, că regina având intențiunea să facă o călătorie în străinătate în cursul verei, va veni de sigur să asiste la reprezentațiunea piesei sale la Burgtheater.

✓ **Reuniunea sodatilor români din Sibiu** va aranja ađi la 4/16 maiu o convenire împreunată cu cântări și declamațiune, în »Grădina Herman.« După cântări și declamațiune urméză jocurile naționale Călușerul și Bătuta, și în urmă joc. Musica militară. Programa cântărilor și declamațiunilor: 1, »Rămas bun codrului«, cor micst, de Mendelsohn. 2, »Serenadă«, cor de bărbați, de Marschner. 3, »Nor de vijelie«, poesie de Th. Șerbănescu, pentru voce de bas (solo) cu acompaniare de pian de W. Humpel. 4, »La o rosă«, cor de dame, de J. Wiest. 5, »Copila Română«, poesie de Iosif Vulcan, declamată de dșora Elisaveta Bădilă. 6, »La isvor«, poesie de T. Simțion, cor micst de Th. Gaugler. 7, »Wen sich zwei Herzen scheiden«, Duet von L. Schlotmann. 8, »Marșul cântăreților«, cor de bărbați, de Porumbescu.

✓ **Concert românesc la Vêrșeț.** Corul plugarilor români din comuna Mercina a dat în luna trecută concert și represintațiune teatrală în Vêrșeț, sub conducerea plugarului de acolo Nestor Mioc. După

motto, s'au cântat cvartetele: Tătarul, Cântec de primăveră, Româncuța, Marșul economilor și Junimea parisiană. Apoi s'a jucat piesa: »Paraclisierul« seu »Florin și Florica«, în care a escelat dșora Emilia Popovici din Mercina.

✓ **Plugarii români din Srediștea-mloă** au arangiat luni în 4 maiu a. c. în ospătaria mare din Iamulmic un concert împreunat cu teatru. Programa: 1, »Creangă ruptă«, cor bărb. de I. Vidu. 2, »Șcii tu«, cor bărb. de N. Popovici. 3, »Doina Jianului«, cântată solo de S. Jumanca. 4, »Coroana Moldovei«, cor bărb. 5, »Din șeșetóre«, potpuriu, cor bărb. de I. Vidu. Teatrul: »Arvinte și Pepelea«, vodevil într'un act. Persónele: Arvinte, dl V. Jian; Pepelea, dl G. Jumanca; Mandica, dșora M. Stoican. După produțiune joc.

✓ **Piese musicale noue.** Dl major Hübsch, inspectorul musicelor militare din România, a compus doue marșuri noue, care se vor cânta întâia-óră la București în ziua de 10/22 maiu: unul cu ocașiunea defilării și celalalt s'era la retragerea cu torțe. — *La Ferdinand Táborszky* în Budapesta a apărut: »Oeillets Rouges«, vals pentru pian, compus de Nicolas de Kóvér. Prețul 1 fl. 50 cr.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Sinódele gr. or. române s'au intrunit la Sibiu, Arad și Caransebeș în duminică trecută. Intre celelalte lucrări, la Sibiu s'a decis să se cêră dela guvern dare de sémă, că ce face cu banii, cari, meniți fiind pentru ajutóre, decă nu se impart după statutul ministerial, au destinațiune pentru alte scopuri, inse tot și numai bisericesci. Sinodul din Caransebeș a decis să cêră dela guvern estradarea părții din fondul regnicolar de pensiune al învățătorilor confesionali. Sinodul din Arad, constatând înmulțirea agendelor protopopești, a invitat consistoriul să facă un proiect, conform căruia protopopiatele să se ușoreze și să se accelereze rezolvirea agendelor.

✓ **Fondul preoțeso în diecesa Aradului.** Sâmbătă la 9 maiu n. s'a ținut în Arad adunarea generală a fondului preoțesc diecesan, sub presidiul Pr. SSale părintelui episcop diecesan Ioan Mețian. S'a constatat, că la finea anului 1890 fondul, după asistență de 13 ani, s'a urcat la 168,448 fl. La adunare au luat parte mai toți protopopii, precum și delegații preoțimei, cari toți s'au depărtat cu impresiunea unei legitime bucurii.

✓ **Adunări învățătoresci** *La Checia-română* în săptămâna trecută s'a ținut adunarea generală a despărțământului Banat-Comloș al reuniunii învățătorilor gr. or. din diecesa Aradului, sub presidiul vicepreședintelui Iuliu Vuia. La discuțiunea unor teme pedagogice au luat parte învățătorii Iuliu Vuia, Iuliu Barbulescu, Muntean, Avramuț, Baran, Popovici, Annica și dșora Iulia Prohab. Viitorea adunare se va ține la Nereu. — *La Arad* săptămâna trecută joi și vineri s'a ținut adunarea generală a reuniunii învățătorilor din protopresbiteratele din dréptla Mureșului, aparținétóre la jurisdicțiunea consistoriului din Arad, sub presidiul dlui profesor seminarial Teodor Ceontea, fiind de față și Pr. SSa părintele episcop Ioan Mețian. — *In Maramureș* reuniunea învățătorilor români gr. c. s'a convocat de cătră vicarul-președinte Titu Budu la adunare generală în Apșa-de-mijloc, pe 28 maiu n. — *La Mercuria* Reuniunea învățătorilor români gr. or. din despărțământul Merceuri va ține adunarea sa generală în 18/30 și 19/31 maiu, sub presidiul dlui Em. Beșa, notar dl Ilie Georgescu. Învățătorii I. Georgescu, Ștef. Medeșan, Vict. Lazar, Ioan și Ales. Sava vor ține prelegeri teoretice și practice.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Radu Văcărescu*, fiul ministrului plenipotențiar al României la Curtea vieneză, la 16/28 l. c. se va cunună cu dșora Casotti, fiica dlui S. Casotti mare proprietar în Mizil, România. — *Dl Aurel A. Suciu*, profesor la gimnaziul real din Turnu-Măgurele și dra Emilia Alutan-Socol din Reghinul săsesc, se vor cunună duminică, 5/17 maiu c. în Reghinul săsesc. — *Dl Stefan Neagoe*, notar cercual în Mercina s'a logodit cu dșora Lucreția Filipovici, fiica dlui Alesandru Filipovici, notar în Maidan. — *Dl Avram Corcea*, ales preot în Coșteiu, s'a incredințat cu dșora Carolina Ciuta, fiica dlui Petru Ciuta, comerciant în Mercina.

Șolri personale. *Maj. Sa împărăteasa-regina Elisabeta* s'a rentors în săptămâna trecută la Viena din călătoria sa de trei luni prin Orient. — *Dl dr. Stefan Pop* a făcut în Budapesta cenzură de avocat. — *Dl Ioan Florian*, angajat la gara din Budapesta a societății austriace, a fost numit inginer regesc la Pojon. — *Dl V. Branște* a făcut la universitatea din Budapesta cenzură de profesor din filosofia modernă. — *Dl dr. V. Babeș* va reprezenta România la congresul bacteriologic din Londra. — *Dl Septimiu Albini*, fost redactor răspundător al ziarului «Tribuna», în săptămâna trecută s'a împlinit pedepsa de 6 luni în temnița din Cluș, la care îl condamnase tribunalul cu jurați din Sibiu. — *Dl George Topan* s'a numit controlor la oficiul de loterie din Sibiu. — *Dl Stefan Ursulescu* s'a numit percepător de vamă cl. II în Budapesta.

Asociațiunea transilvană. La Brad în 23 maiu v (4 iunie n.) se va ține adunarea constituitoare a noului despărțământ Brad, compus din cercurile Baia-de-Criș, Brad și Hălmașiu. Adunarea s'a convocat de către protopresbiterul Vasilie Dămian, însărcinat din partea comitetului Asociațiunii. — *Despărțământul Betlean* se va constitui în adunarea convocată pe 5/17 maiu la Betlean.

Jubileul regelui Carol I, adică a 25-a aniversare dela urcarea sa pe tronul României, se va serba la București în 10/22 maiu cu pompă extraordinară. Serbarea va ține trei zile. În ziua primă se va celebra un Te-Deum la mitropolie. Apoi va fi mare defilare pe bulevard, după care va urmă recepțiunea la palat. La Filaret banchet popular și sera iluminățiunea orașului. Tot atunci în Teatrul Național se va da o reprezentație de gală și o serbare de noapte în grădina Cismegiu. Aici vor fi admirabile focuri de artificii și toate fântânile luminoase vor funcționa. A doua zi mare recepțiune la palat a tuturor primarilor din țară; defilarea carelor alegorice pe bulevard și calea Victoriei. Mare banchet oferit primarilor în sala Teatrului Național. A doua serbare de noapte în Cismegiu. În ziua a treia serbarea se va face la Bănăsa, unde publicul va fi transportat cu vagoanele Decauville. La întorcere vor fi la șosea curse și jocul florilor (bataille des fleurs.) Mare banchet popular la ipodrom, iar sera focuri de artificii monstru, cum nu s'a mai văzut în București.

Jub. ul unui regiment românesc. La 10/22 maiu va serba regimentul de infanterie nr. 31, care e compus mai cu seamă din români și care staționează în Sibiu, jubileul de 150 ani al existenței sale. În seara zilei festive casarma de infanterie și casarma Kempel se vor ilumina. Pe la 8 ore retragere cu mușca. În ziua festivă: 5 ore dimineața: reveil cu mușca; 8 ore dimineața: missă, apoi vorbirea comandantului regimentului către regiment. La 12 ore la

mieșădi: Ospătarea ostășimei în casarmă, cu muzică militară. La 2 ore după mieșădi: dîneu festiv al corpului oficerilor în pavilionul de sticlă dela Hermannsparten. La 3 ore: excursiunea ostășimei în Dumbrăv. Serbare în pădure și ospătarea ostășimei. La 10 ore sera bal festiv al corpului oficerilor în sala din Gesellschaftshaus.

Reuniunea femeilor române din Arad și provincia va ține adunarea sa generală în anul acesta la 2 iunie n. la 11 ore înainte de mieșădi, în sala seminarului diecesan. În sera aceleiași zile se va da în pădurița orașului un maial, în folosul fondului reuniunii.

Maialuri. *Tinerimea română din Cluș* va da așădi la 4/16 maiu maial în grădina Stadler: venitul curat este destinat pentru ajutorarea tinerilor universitari lipsiți de mijloce la înscriere și depunerea esamenelor. În fruntea comitetului arangiator se află dnii: Ambrosiu Chețian președinte, Aureliu Oltean secretar. Iuliu Maniu cassar. — *Reuniunea femeilor române din Reșinari* va arangia la 5/17 maiu o petrecere în Dumbrăva-mică; venitul e menit pentru fondul acestei reuniuni. — *La Tilișca* corpul învățătoresc dela școla gr. or. va arangia la 5/17 l. c. cu elevii acelei școle petrecere în Ariniș Gruului; venitul e destinat bibliotecii școlare. — *La Foiana*, în comitatul Sibiiului, elevii școlei capitale gr. or., sub conducerea corpului învățătoresc, își vor serba maialul obișnuit la 5/17 maiu, în Dumbrăva-Staule. — *La Blaș* reuniunea pompierilor voluntari va arangia tot duminică la 5/17 l. c. maial în Bercul mitropolitan.

Se duo românii și sașii în America. Cetim în «Telegr. Român», că din comuna mare săsescă-românescă Cincul mare au emigrat la America 18 sași și 5 români. O parte dintre sași au mers cu femeile lor și mai mulți, cari le au lăsat acasă, le-au scris din America ca să plece și ele la noul continent și să îdeme și pe rudeni ca să trecă în America. De asemenea au trecut în America aproape din toate comunele din fostul scaun al Cincului și mai ales din comunele, unde s'a făcut comasarea. Omenii vorbesc despre America ca despre un lucru miraculos.

Șolri militare. Au fost numiți căpitani cl. 1: căpitania de cl. 2. Mihail Seracin (reg. 43 de inf.); Ioan Humiția (reg. 66 de inf.) și Iuliu Mărginean (reg. 43 de inf.). — Căpitani cl. 2: locotenentii Basiliu Pușcariu (reg. 66 de inf.) și Alesandru Bob Hangea. — Locotenenți: sublocotenentii Constantin Maroșan (reg. 82 de inf.); Alesandru Cioban (reg. 6 de inf.); Ioan Voicu (reg. 64 de inf.); Ilie Ciugudean (reg. 64 de inf.); Damaschim Roman (reg. 51 de inf.) și Alesandru Muntean (reg. 101 de inf.) — Sublocotenenți: aspiranții de oficer Eugen Pipoș (reg. 33 de inf.); Ioan Baracu (reg. 85 de inf.); Aurel Păcurariu (reg. 63 de inf.) și Nicolau Botezan (reg. 62 de inf.). — În regimentul de căi ferate și telegraf a fost numit locotenent: sublocotenentul Tit cavalier de Onciul. Medic de regiment cl. 2 a fost numit medicul superior dr. Albin Pop.

Călindarul săptămânei.

Țiua sapt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin. purt.	miru de Ev. dela Marcu c. 15, gl. 2, ainv 3		res. ap
Duminică	5 Mart. Irina	17 (f) Busali	4 20 733
Luni	6 Semt. Iovu	18 (f) Beda	4 19 734
Marti	7 S. Mart. Acachie	19 Malvina	4 18 735
Mercuri	8 S. Ap. și Ev. Ioan	20 Bernhard	4 17 736
Joi	9 Prof. Isaia	21 Felix	4 16 737
Vineri	10 Simon Zilotul	22 Helena	4 15 738
Sămbătă	11 Mart. Mochie	23 Desideriu	4 14 739

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULOAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mar